

Durmuş Hocaoglu

Dil, Kültür ve Siyâset: I

WebAnaliz., 21 Mart 2009, Cumartesi.
WebAnaliz Yazıları Sıra No: 3; 2009-03; Mart-03

Aşağıdaki fıkra, *Yeniçağ*'da herhangi bir gerekçe gösterilmeden ve hiçbir açıklamada bulunulmadan yayından men edilen son yazım olup, 25 Ocak 2009 Pazar günü yayınlanmak üzere kaleme alınan bir tefrikanın ilk kısmı idi. Bir öncekinde olduğu gibi bu yazının işbu WebAnaliz nüshasında da herhangi bir değişiklik yapılmamıştır — D.H.

Hemen hemen bilumum milliyetçi ve/veya etnikçi hareketlerin birbirine çok benzeyen, ortak karakteristik yanları bulunmaktadır ki bunların en başında gelenleri hiç ama hiç şüphesiz “dil” ve “kültür”dür, hepsi de “dil” ve “kültür” merkezli başlar, yâni “dil” ve “kültür”, milliyetçi ve/veya etnikçi hareketlerin merkezinde bulunur; nevi şahsına münhasır husûsiyetlerini – yâni, *hassalarını* - göz önüne aldığımızda, dil’in tek başına bütün hareketin belirleyicisi olduğunu dahi söyleyebiliriz. İmdi, kültürün en yetkin târiflerinden birisi – belki de birincisi - Taylor tarafından yapılmıştır: **“Kültür ve Medeniyet, geniş etnografik çerçevede, bilgi, inanç, san’at, ahlâk, hukuk, örf ve âdetlerden ve insanın toplumun bir üyesi olarak elde ettiği bütün yeteneklerden oluşmuş karmaşık bütündür”**[1]; yâni *insânî* yapıp-etmelerin tamâmı kültür’dür. İmdi *insânî* yapıp-etmeler bilinç ürünü olan aktiviteler olduğuna ve bilincin düşünme ve düşünmenin ise konuşma demek olduğuna[2] binâen ve dil’in ise genetik olarak intikal eden biyolojik bir şey değil, inşâ edilen bir şey olması hasebiyle, tam anlamıyla, hem bir kültür ürünü ve hem de kültürün en önemli temsilcisi olduğuna dikkat edilecek olursa, kültürün tek başına temsilcisi sayılmasının imkânı da ortaya çıkacaktır. Beri yandan, kültür, bir toplumu diğerinden, “ben”i “ben-olmayan”dan ayırdetmek için bir tür alâmeti farîka teşkil ettiğine, yâni belirli bir topluma belirli bir şahsiyet kazandırdığına ve dil ise kültürün merkezinde yer aldığına göre, netîceten dil, bir insan topluluğunu diğerinden ayırdeden ve ona şahsiyetini kazandıran bir numaralı faktör olmaktadır. İşte, bilumum milliyetçi ve/veya etnikçi hareketlerin dil üzerine kurulmasının sebebi de burada tebeyyün etmektedir: **Bir ülkede bir etnik farklılık siyâsî farklılığın sembolü ve temsilcisi olarak kabûl ettirilebildiği takdirde, siyâseten ayrışmanın da önü açılmış demek olacaktır.**

Bütün etnikçi hareketlerin, dil’i merkeze alarak yola çıkmasının en mümtaz örneklerinden birisini bugün başka bir yerden, Amerika’dan verelim: Ameri-

kalıpların, anglo-sakson olmayan her etniyi eritmedeki başarısı dolayısıyla çok güvendikleri “Amerikan Eritme Potası”na (American Melting Pote) karşı büyük bir mukavemet göstererek Amerika’nın uykularını kaçıran ve “İspanik Mes’esi”ni yaratan İspanikler, bu başarılarını, kendi dillerine sarılmak sûretiyle elde etmişlerdir. Nitekim, Huntington’ın bildirdiğine nazaran, İspanyol asıllı Amerikan vatandaşları arasında İspanyolca’dan İngilizce’ye geçişte bir ilerleme görülmekle berâber, yeterli bir düzeyde olmadığı gibi, bilinçli bir direniş de söz konusudur[3]:

“Meksikalı göçmenlerin ve Hispaniklerin büyük çoğunluğu (%66-85) çocuklarının iyi İspanyolca öğrenme gereksinimini önemsemmiştir. Bu tavır diğer göçmenlerin aldığı tavırla çelişmektedir. Bir çalışmanın sonuçlarında aktarıldığı gibi, çocuklara ana dillerini kazandırmaya yönelik tavırlarda Asyalı anne babalarla Hispanik anne babalar arasında kültürel bir farklılık söz konusudur.”

Bunun açık anlatımla tam mânâsı şudur: “Amerikalı” – yâni bugüne kadar gelişen geleneksel anlamıyla Amerikalı (WASP) – kimliğinin bilinçli olarak reddi. Çünkü “farklı bir dil” demek farklı bir âdiyet, farklı bir “kimlik” demektir. Beri yandan her farklı kimlik potansiyel hâlde iken dahi farklı siyâsî talep demektir – çünkü dil siyâsetin motorudur – ve binâenaleyh, İngilizce’den farklı dilde bilinçli bir ısrar, Amerika için geleneksel Amerikan rüyasından farklı ve onunla yolu kesişen farklı bir rüya demektir.

Evet; her farklı kimlik potansiyel hâlde iken dahi farklı bir siyâsî talep demektir ve...

.. ve bu talebin önünü Türkiye’de Türk devleti açmıştır ve onlara demiştir ki:
“.....

- [1] Edward Burnett Tylor., *Primitive Culture: Researches Into the Development of Mythology, Philosophy, Religion, Language, Art and Custom.*, London, John Murray, 1920., Vol.1, p.1
- [2] “...deyişle sözü düşünüp bulma (legein ile eirei) birdir,....” Platon., *Kratylos.*, 408.a
- [3] S. P. Huntington., *Biz Kimiz? – Amerika’nın Ulusal Kimlik Arayışı (Who Are We?, The Challenges to America’s National Identity.*, Simon & Schuster, 2004)., Çev.: Aytül Özer., CSA Global Yayın Ajansı., İstanbul, Ekim 2004., s.232, pr.2

dhocaoglu@gmail.com

